د څارويو روغتيا او توليد

خلورم کال | لومړی کګڼه | حوت، ۱۳۷۸ | دري مياشتنی خپرونه

په دی ګڼه کی:

۱ طاعون حيوانات خورد نشخوار کننده

۲ التهاب ناف و مفاصل

۲ د چرګانو د لوښو او خونو د تعقيم کولو .....

۳ امراض که از حيوانات به انسان ها انتقال ميکند

۴ التهاب غشای مغز (مينيجيتيس Meningitis)

۵ بزرګترين پرنده روی زمين

۶ امراض عام مرغها در افغانستان

۷ له بدن څخه د اوبو ضايع کيدل او د هغی تداوی

۹ د غولنځی التهاب

۹ د انسانانو او څارويو تر منځ ګډ پرازيتي رنځ

۱۲ ماهی عجيبی که در خشکی راه میرود

۳ نامه ارسالی شما

۱۴ مژده

۱۴ کلوکوما (Glucoma)

کتونکي:
داکتر سيد ګل صافی
داکتر عبد العظيم ناصری
داکتر محب الله حليمي

خپروونکي اداره:
د ملګرو ملتونو د خوراك او کرهنې اداره
د غذا د تامين لپاره د مالداری د پراختيا پروګرام

کمپيوټري کمپوز:
د FAO د علمي معلوماتو څانګه

پته:
کور نمبر ۸، الف او ب، دکوڅې نمبر ۳۰، اېف ۱/۷.
پوست بکس نمبر ۲۷۱۳
اسلام آباد پاکستان

تليفون:
۸۲۱۵۱۷، ۸۲۷۰۲۵ ، ۸۲۱۶۰۳-(۵۱)-۹۲
فکس: ۸۲۸۱۷۳-(۵۱)-۹۲

اي ميل:
ijbarfao@isb.comsats.net.pk

PROPERTY OF ACKU

PROPERTY OF ARIC Established 1989

طاعون حيوانات خورد نشخوار کننده

این بیماری بنام طاعون کاذب حیوانات خورد نشخوار کننده نیز یاد می شود. این یک بیماری ویروسی بزها و گوسفند ها بوده که به شکل حاد و یا تحت حاد شیوع می نمایند علایم عمده این بیماری تب، التهاب نیکروزی بیره ها معده، روده ها و سینه بغل می باشد (شکل ۱-۲).

شکل- ۱: زخم ها توام با حجرات مرده در دهن حیوان مصاب در روزهای اول.

خبر این بیماری منحیث یک حادثه کلینکی اولین بار در سال ۱۹۴۲ در ایوری کوست (Ivory Cost) و به تعقیب آن از دیگر کشورهای جهان از قبیل سینگال، گانا، توکو، بینین و نایجیریا داده شد. گوسفندها در مقابل این بیماری نسبت به بزها کمتر حساس می باشند. در گاوها به شکل خفیف سیر نموده و انسان ها به این بیماری مصاب نمی شوند.

این بیماری به واسطه مور بیلی ویروس (Morbillivirus) که از خاندان پارامایکسو ویریدا (Paramyxoviridae) میباشد بوجود می اید. این ویروس تمایل خاص به انساج لمفوئید و انساج محاطی کانال معده و روده ها دارد که در انها زخم های مخصوص را تولید می کند.

شکل- ۲: زخم ها توام با حجرات مرده در دهن حیوان مصاب در روزهای بعدی.

تمام اعضای جنیس مور بیلی ویروس (Morbillivirus genus) که سبب بمیان آوردن سرخکان (میزل Measles) دستمبر سگ ها (Canine distemper) طاعون گاو (رندرپست Rinder pest) و طاعون حیوانات خورد نشخوار کننده (پي پي آر PPR) می شود از لحاظ خواص فزیکی، کیمیاوی و تولید معافیت با هم مشابه هستند.

بقیه در صفحه ۸

التهاب ناف و مفاصل

التهاب ناف و التهاب مفاصل در کره ها، بره ها و گوساله ها دیده می شود. اکثرا جراثیم از طریق ناف باز داخل بدن شده ابسه ها (پوندیدگی چرکدار) را در ناف و مفاصل بوجود میاورد.

جراثیم مختلف این بیماری را سبب می شود بالخصوص ستریپتوکوکی (Streptococci)، ستافیلوکوکی (Staphylococci)، پاستوریلا (Pasteurella)، ایشی ریشیا کولی (E-colli) و با سیل های نیکروز کننده (Necrosis bacillus) به طور عام این بیماری را بمیان می اورند.

معمولا حیوان مصاب خسته معلوم می شود. تمایل به مادر خود نشان نمی دهد، شیر نمی نوشد، تنفس سریع می شود و درجه حرارت بدن ۲ - ۴ درجه فارنهایت از حد معمول بالا می رود. کره ها به یک بغل دراز می کشند که توام به اسهال و یا قبضیت می باشد اگر ناف حیوان معاینه شود معمولا تربوده و مواد الوده به خون در اطراف ان بنظر می خورد و امکان این هم دارد که بکلی خشک باشد. پوندیدگی سخت (تشکلات ابسه دار) در ان به مشاهده می رسد و در اثنای لمس کردن درد شدید احساس میکند. اگر مدتی بعد تر واقع میشود پس در انصورت علایم متذکره در اطراف ناف دیده نمی شود. در مدت یک روز پندیدگی در یک و یا در چندین مفاصل ان ظاهر می شود. معمولا در مفاصل استخوان های دراز، لگن خاصره، زانو، شانه و ارنج زیاد واقع می شود اما امکان دارد که در مفاصل دیگر نیز واقع شود پندیدگی اکثرا سخت، گرم، دردناک و خطر مرگ از اثر زهری شدن خون بوجود میایند.

همیشه باید توجه خاص به پاکی و حفظ الصحه بکس های که کره ها، گوساله ها و بره ها بعد از تولد در ان نگهداری می شوند، در نظر داشته باشید. اگر اب و هوا و دیگر شرایط ماحول مناسب باشد پس دران صورت به حیوان حامله اجازه دهید که در هوای ازاد مراحل زایمان خویش را انجام دهند. و جای زایمان بره ها بطور حتمی هر سال تغیر داده شود. از استعمال انتی سپتیک های قوی بالای ناف جلوگیری کنید. استعمال پودر سلفانامايد نسبت به محلول ایودین بهتر است. وقتیکه ناف را قطع میکنید باید شرایط حفظ الصحه را به طور جدی در نظر گیرید. قیچی باید به شکل درست تعقیم و با بنداژ پاک بسته کنید. به منظور تداوی از انتی بیوتیک ها، انتی سیروم و تیامولین (Tiamulin) استفاده کنید. ناف باید باز شود بعد از پاک شدن مواد ضد عفونی استعمال شود. حیوان مریضی از حیوانات سالم جدا و با تمام اقدامات حفظ الصحوی توجه جدي شود. ابخوره، دانه خوره و غیره اوزار که باعث انتقال انفکشن می شود بطور درست به اب جوش شسته شود بکسه و جائی که حیوان نو تولد در ان نگهداری می شود به طور منظم با مواد ضد عفونی شسته شود.

د چرګانو د لوښو او خونو د تعقیم کولو لپاره د ضروري اصولو لارښوونه

اصلا له دوه مهمو طریقو څخه باید کار واخیستل شي:

لومړی طریقه د یوی ډلی د چرګانو لپاره هغه وخت پلی کړی چی د رنځ کومی ښکاره نښی په کی موجود نه اوسي. دوهمه طریقه هغه وخت پلی کړی چی ساري رنځ او یا هغه رنځونه چی د تماس په ذریعه نقلیږي په چرګانو کی پیښ شوي اوسي.

د تعقیم کولو لارښوونه په هغه صورت کی چی کوم ښکاره رنځ موجود نه اوسي:

۱. ټول لوښي او نور کوم سامان چی د چرګانو په خونه کی موجود دی له خونی وباسی. بیا یی د ضد عفوني په موادو پریمینځي یا ضد عفوني مواد د مخصوص ماشین په ذریعه ورباندی وشیندي او یا یی د بخار په ذریعه تعقیم کړي.

۲. د خونی پر مخ ټول فرش لکه د اری بوره، بوس، پروړه او داسی نور شیان لیری کړی.

۳. د امکان په صورت کی د برقي جارو په ذریعه د خونی چت، دیوالونه او نوری پاتی برخی ښی پاکی کړي.

۴. د خونی فرش او د دیوالونو لاندینی برخی باید ښی پاکی کړل شي. د امکان په صورت کی د قوي پمپ کونکي ماشین په ذریعه ضد عفوني او یا صابون سره پریمینځی.

۵. له پریمینځلو څخه وروسته په پوره پیمانه د میکروب ضد مواد چی ټول میکروبونه وژلی شي د خونی په فرش وشیندی.

۶. که چیری حشری موجودی وي نو بیا د حشرو ضد مواد د خونی په ټولو برخو وشیندی.

۷. په اخیرني قدم کی د خونی مخ او نورو برخو باندی د فورم الدیهاد ګاز وشیندی او یا داسی ضد عفوني مواد استعمال کړی چی تاثیر یی تر یوی اوږدی مودی لپاره پاتی شي.

د تعقیم کولو لارښوونه په هغه صورت کی چی ساري او یا هغه رنځونه چی د تماس په ذریعه له یوه څخه بل ته انتقالیږي موجود و اوسي:

۱. د چرګانو د فارم دروازه وتړی. هيڅا ته اجازه مه ورکوی چی نږدی ورشي.

۲. د ځمکی فرش او نورو ټولو هغه شيانو ته چی چرګان ورسيدلی شي په يوه داسی قوي ضد عفوني موادو سره پريمينځل شي چی د غلظت اندازه يی ښه پوره اوسي.

۳. د ځمکی له مخی څخه يی فرش شوی مواد راغونډ او بيرون ته وباسی. بيا يی يا وسوځوي او يا يی په ځمکه کی ژور خښ کړی چی چرګان او يا نور څاروي ورسره په تماس کی نه شي.

۴. ټول لوښي او نور سامان چی له خونی څخه ويستل کيدلای شي په پورتنی ذکر شوی طريقی سره په خونه کی دننه پاک او بيا يی بيرون ته وباسی.

۵. فرش يعنی د ځمکی مخ او د ديوالونو لاندينی برخی په هغه پوډرو او يا صابون سره پريمينځی چی په کافي اندازه د مکروبونو په مقابل کی اثر ولري.

۶. خونه په پورتنی ذکر شوی طريقی سره پاکه کړی.

۷. که چيری يو ساري رنځ ډيره مړينه منځ ته راوړي وي نو بهتره به وي چی يو څو انچه خاوره د ځمکی له مخی څخه راجمع او ليری يی کړي.

۸. فارم ته د ننوتلو لپاره بايد دوه ډنډونه جوړ شي په کوم کی چی ضد عفوني مواد د همیشه لپاره موجود وي. يو د کارکوونکو او سيالبينو د ننوتلو لپاره او دوهم د موټرو د عرادو د پريمينځلو او ضد عفوني کولو لپاره.

امراض که از حیوانات به انسان ها انتقال میکند

دوکتور محمد عارف از VTC کابل

سیاه زخم (انترکس Anthrax) در حیوانات

علایم:

علایم کلینکی نظر به قدرت تولید مرض مکروب و نوع حیوان مبتلا فرق میکند. میتواند به شکل مافوق حاد، حاد، ماتحت حاد و یا به شکل مزمن شیوع کند.

شکل مافوق حاد:

- حیوان معمولا مرده و خون سیا رنگ از سوراخ های طبعی بدن از قبیل دهن، بینی و مقعد جاری میشود.
- حیوان موازنه بدن خود را از دست میدهند.
- گرفتن هوا توسط شش به مشکل صورت می گیرد.
- تشنجات شدید درین حالت دیده میشود.

شکل حاد و ماتحت حاد:

این نوع بیماری در گاوها، گاومیش ها و بزها زیاد معمول بوده و علایم عمده ای ان قرار ذیل میباشند:

تب شدید، لرزش عضلات، اسهال توام با خون، پندیدگی در ناحیه سینه، گلون و بطن، تشنجات عضلی و مرگ در ۱۰ - ۳۶ ساعت واقع می شود.

شکل مزمن:

علایم درین شکل مرض قرار ذیل می باشد:

- پندیدگی در ناحیه گلون که بلع کردن خوراکه و تنفس را مشکل می سازد.
- تب شدید.
- موجودیت مواد کف دار ملوث با خون در ناحیه دهن به مشاهده می رسد.
- استفراغ

تداوی:

۳ - ۱۵ ملي لیتر پنسیلین (Pencillin) در نشخوار کننده گان نظر به وزن بدن شان در داخل عضله زرق نموده، و برای مدت ۲-۳ روز ادامه دهید.

وقایه:

- حیوانات را از ناحیه ملوث شده دور نگهداری کنید.
- مواد ملوث فرش طویله و پارو را بسوزانید.
- حیوان مریض را جدا و تداوی نمائید.
- جسد حیوان تلف شده از اثر سیا زخم را بسوزانید.

سیاه زخم در انسان ها

انسان ها میتوان با سپورهای سیا زخم مصاب شوند. این سپورها میتوان از طریق دهن، بینی و یا از طریق زخم های جلد داخل بدن شوند.

علایم:

به شکل یک انفکشن ساری در قسمت جلد نمایان شده دارای درد شدید بوده، موقعیت خود را تعین می سازد و زخم ان پر از چرک می باشد. وقتیکه سپور داخل جلد شد یک نقطه خورد سرخ رنگ بالای جلد ظاهر می شود بعدا به زودی کلان شده و ابله را توام با خارش بوجود اورده و بالاخره باعث بمیان امدن زخم می شود.

تداوی:

سیاه زخم (انترکس Anthrax) یک بیماری خطرناک بوده اما اگر در شروع این بیماری تشخیص شود تداوی با انتی بیوتیک ها نتیجه خوب میدهد. اگر کسی با سیا زخم مصاب شد با زود ترین فرصت با داکتر مراجعه نمایند.

بروسیلوزس (Brocellosis)

بروسیلوزس Brucellosis در حیوانات

علایم کلینیکی در حیوان ماده:
سقط، عقامت، بند شدن پلاسنتا (Placenta)، موجودیت افرازات لزجی زرد تیره با بوی بد از رحم حیوان بیرون می شود.

علایم کلینیکی در حیوان نر:
التهاب خصیه ها، انفکشن دیگر غدوات جنسی از قبیل پروستات (Prostat) و عقامت.

تشخیص:
ارگانیزم به کمک سلاید که به طریقه اسید-فاست (Acid-fast) از پلاسنتا، محتویات معده گوساله و افرازات مهبل تهیه شده باشد میتوان تشخیص کرد. تشخیص قطعی توسط تجرید نمودن و کلچر کردن ارگانیزم از انساج چوچه ای مرده، شیر گاو و افرازات مهبلی میتوان انجام داد. توسط انواع مختلفه ازمایش های سیرولوژیکی میتوان تشخیص را نیز قطعی ساخت.

تداوی:
تداوی موثر برای بروسیلوزس وجود ندارد.

جلوگیری:
- حفظ الصحه درست.
- واکسین کردن گوساله ها و ماده گاوهای که حامله نباشد با واکسین نوع ۱۹.
- حیوانات از یک منبع معتبر و قناعت بخش خریداری گردد.

بروسیلوزس در انسان ها

انسان ها میتوانند از طریق نوشیدن شیر خام خوردن گوشت نیمه پخته، تماس با حیوان مصاب و مواد آلوده شده، افرازات رحم، افرازات بعد از تولد و افرازات بعد از سقط به مریضی مصاب شوند.

علایم:
در مرحله اول میتواند به شکل حاد و یا به شکل مزمن باشد. علایم عمده عبارت اند از سردردی، ضعیفی، کمی اشتها، کم خونی، مفصل ها پندیده و دردناک، تب زیاد، سرفه و عرق هنگام شب.

تشخیص:
تشخیص قطعی به جدا کردن ارگانیزم از شخص مصاب صورت میگیرد. بهترین ازمایش برای تشخیص این بیماری (Standard tube Brucella agglutination test) میباشد.

تداوی:
عامل مرض در مقابل ادویه ضد باکتریاوی حساس می باشند.

جلوگیری:
- تنها از آن شیر و یا محصولات شیر استفاده کنید که خوب جوش خورده باشد.
- از گوشت خوب پخته شده استفاده کنید.
- در جائیکه حیوان سقط نموده همه مواد آلوده شده را جمع و بعداً بسوزانید.

لیپتوسپیروزس Leptospirosis

لیپتوسپیروزس در حیوانات

علایم:
- حیوان حامله سقط میکند، موجودیت تب، شیر غلیظ و رنگ آن زرد رنگ میباشد، بندش در جریان دوشیدن شیر واقع می شود موجودیت علایم زردی، رنگ ادرار قهوئی بوده، و سقط در روز های اخیر حاملگی واقع می شود.

تداوی:
تداوی در حالت های شدید قناعت بخش نبوده زیرا که مدت مریض خیلی کم می باشند.

جلوگیری:
- فرش طویله را زیر خاک کنید و یا بسوزانید.
- جنین سقط شده را به طور عمیق زیر خاک نمائید.
- حیوان مصاب شده را از جریان آب و حوض دور نگهداری نمائید.
- حیوان که علایم مریضی فوق الذکر را از خود نشان میدهند از دیگران جدا کنید.

لیپتوسپیروزس در انسان ها

انسان میتواند از طریق زخم جلد و یا خوردن غذا و آب ملوث شده و تماس با موش صحرائی به مرض مصاب شود.

علایم:
خنک خوردن، دلبدی و استفراغ، سردردی، دردهای عضلی و بطن، تب، تشنگی، رگ های خونی پلک چشم توسع نموده و علایم زردی به مشاهده می رسد.

تداوی:
تداوی در حالت پیشرفته قناعت بخش نیست.

تشخیص:
پارچه شدن حجرات سرخ خون و موجودات هیموگلوبین در ادرار به تشخیص مرض کمک میکند. اما این حالت باید از بابیزیازس (Babesiasis) و دیگر امراض که باعث پارچه شدن حجرات سرخ خون می شود فرق شود تجرید و تشخیص ارگانیزم از ادرار، پلازما و یا از یک عضوه مصاب شده میتوان ذریعه سلاید تهیه شده زیر مایکروسکوب و یا در میتود فلوریسینت انتی بادی (Fluorescent antibody) استفاده نمایم.

بقیه در صفحه ۱۱

التهاب غشای مغز (منینجیتیس Meningitis)

داکتر غلام محمد از کلینیک مرکزی ولایت فراه

التهاب غشا که مغز را پوشانیده بنام سیربرال منینجیتیس (Cerebral Meningitis)، التهاب غشای نخاع شوکی را بنام سپینال منینجیتیس (Spinal meningitis) و اگر هر دو قسمت مبتلا شده باشد بنام سیربروسپینال منینجیتس (Spinal meningitis) یاد می شود. اگر غشای مخاطی خارجی مغز مصاب شده باشد بنام پاچی منینجیتس (Patchy meningitis) و اگر غشای محاطی داخلی مغز مصاب شده باشد بنام لیپتو منینجیتیس (Lepto meningitis) یاد می شود. به هر صورت از لحاظ علایم کلینیکی تشخیص تفریقی انها مشکل است زیراکه التهاب به مدت کم از یک ناحیه به ناحیه دیگر سرایت میکند.

عامل:

این حالت معمولا در نتیجه امراض باکتریائی و ویروسی حیوانات بطور مثال در نتیجه مرض سگ دیوانه (رابیز Rabies)، مرض سل (توبرکلوزس Tuberculosis) و دستمپر (Distemper) بوجود می اید.

در بره ها میتواند در نتیجه مریضی پاستوریلا هیمولایتیکا (Pasteurella Haemolytica) بوجود بیاید. عامل مرض از طریق زخم های خارجی در ناحیه سر که منتج به شکستگی شده باشد و یا اینکه هیچ شکستگی موجود نباشد داخل مغز شوند. در حالت های ویروسی انسفالیتس (Encephalitis) نیز دیده می شود.

علایم کلینیکی:

اولین علایم این مرض خستگی و عصبانیت است. حیوان به طور نیمه گیج حرکت می کند و در مقابل هدف معین خویش می لغزند. شیهه کشندن مثل اسپ، غرض کردن مثل گاو، فریاد و غوغو کردن بی جای و بالاخره حیوان علایم دیوانگی از خود نشان میدهند.

بعد از حمله دیوانگی حیوان را کد و خاموش می شوند. سر ان اویزان، چشم های ان باز مانده و قیافه خود را از دست میدهد.

دیگر علایم از قبیل چرخ خوردن، افتیدن، به روی زمین دور خوردن، به طرف عقب رفتن، به عقب افتیدن، تکیه نمودن سر به درخت و یا دیوال و پیچاندن جسم ان در بعضی اوقات نیز دیده می شود.

فلج شدن یک طرف جسم هیمیپلیجیا (Hemiplegia) و یا هر دو پای عقبی پاراپلیجیا (Paralegia) و یا گروپ از عضلات بدن در حیوانات خورد به ندرت دیده می شود.

از حیوانات که التهاب غشاهای مغز از اثر زخم سر بوجود امده باشد بصورت درست به خاطر دریافت شکستگی معاینه شود. ۳۲ حیوان نو تولد که بعد از مرگ معاینه شد در نصف ان اندازه پوتاشیم خون بالاتر از حد معمول بود.

تشخیص:

تشخیص با اساس علایم کلینیکی صورت میگیرد اما مشکل خواهد بود که از دیگر امراض که دارای عینی علایم کلینیکی باشد به اسانی تفرق نماییم. تشخیص قطعی با معاینه کردن مایع نخاع شوکی قبل از مرگ صورت میگیرد.

تداوی:

حیوان باید در یک جای تاریک و خاموش نگهداری شود.

عامل این بیماری معمولا باکتریایی بوده و از انتی بیوتیک های وسیع الاثر با شکل زرقی استفاده شود.

بزرگترین پرنده روی زمین

داکتر فریدون از کلینیک بگرامی

بزرگترین پرنده ای روی زمین عبارت از شتر مرغ (ستروتیوکیمولوس Struthio camelus) می باشد. قد شتر مرغ بالغ به ۹ فت و وزن ان به ۳۰۰ پوند می رسد. و وقتیکه به قهر شود بالای انسان ها حمله میکند. باوجود که دارای بال ها میباشد اما پریده نمی تواند به سرعت زیاد (۴۰-۶۰ میل در یک ساعت) به روی زمین دویده می تواند. این یگانه پرنده است که ادرار میکند. مقدار کولیسترول در گوشت شتر مرغ کم بوده و خریداران زیاد برای گوشت و همچنان برای پرهای ان ها دارند. تخم ان به اندازه یک تربوز و یا معادل ۴۰ عدد تخم مرغ میباشند که به قیمت خوب خریداران زیاد دارند.

فارم های زیادی شتر مرغ در استرالیا و ایالت متحده امریکا وجود دارد زیرا که مردم انها علاقه زیاد به گوشت و پر های انها دارند.

از جمله امراض مهم شتر مرغ کلوستروديوم شیوی (Chlostridium chauvaei) میباشد که باعث فلج شدن قسمی انها می شوند. در اسرایل اکثرا چوچه ای انها در نتیجه فلج شدن قسمی، و عدم قابلیت ادرار کردن و دفع کردن مواد غایطه از بین می روند. بورنا (Borna) مریضی دیگری انها میباشد که سبب فلج شدن ان ها می شود.

امراض عام مرغها در افغانستان

شیرین فقیرزاده

طاعون مرغ (اوین پست) و یا مرغ مرگی (نیوکاستل Newcastle)

این یک بیماری حاد ویروسی مرغ های خانگی و دیگر پرنده ها میباشد. در فلپاین و بعضی ممالک دیگر این یک بیماری درجه یک کشنده مرغ ها حساب می شود. بطور ناگهانی ظهور می کند و به سرعت پخش می شود و مرغ ها را در هر سن که باشد مبتلا می سازند.

علایم:
اسهال سبز رنگ و آب دار، افرازات بینی، پندیدگی سر، سر و گردن آن به یکطرف دور می خورد، بال های آن اویزان، وخواب آلود بنظر می رسد، بال ها، پا ها و گردن آن فلج می شود.
رنگ و اندازه تخم ها غیر نورمال بوده و تلفات تا ۱۰۰ فی صد می رسد.

تشخیص:
در ساحه تشخیص به اساس علایم کلینیکی صورت میگیرد.

تداوی:
تداوی موثر موجود نیست.

وقایه:
- چوچه مرغ ها را به یک روزه گی واکسین کنید.
- مرغ های مریض را از سالمه جدا سازید.
- مرغ های مریض را بکشید و بعداً جسد های آن را بسوزانید و یا در زمین گور کنید.

چیچک مرغ ها (فول پاکس Fowl Pox)

این هم یک بیماری ویروسی مرغها میباشد که نسبتاً به آهستگی سرایت نموده و با ظاهر شدن دانه ها پندیده رقم بالای جلد آن مشخص می شود. مرغ ها را به تمام سنین مبتلا می سازند. این بیماری به اثر تماس مستقیم و همچنان ذریعه کندن حشرات از یک مرغ به مرغ دیگر انتقال می شود.

علایم:
- ظاهر شدن دانه که بالاخره ارچق را بجا می گذراند.
- موجودیت آبله ها در اطراف دهن، بینی و پلک های چشم.
- چشم های آن ابگین و نیمه باز می باشد.

تشخیص:
تشخیص در ساحه به اساس علایم کلینیکی صورت میگیرد.

تداوی:
تداوی موثری وجود ندارد.

وقایه:
- پوست خشک که از دانه ها در اطراف فارم افتیده همرای مواد جمع نموده و بسوزانید.
- در اطاق مرغ ها دود کنید که در نتیجه آن تمام پشه ها خارج شود.
- حوض های استاده را از آب خالي و یا خاک پر نمائید تا از پشه ها جلوگیری شود.
- مرغ های خویش را به طور نورمال در مقابل مرض چیچک واکسین کنید.

انفکشیوز کوریزا Infectious Coryza

این یک بیماری حاد باکتریائی سیستم تنفسی مرغ ها میباشد که علایم عمده آن، جاری شدن افرازات بینی، پندیدن روی و کشیدن صدای حس حس میباشد. چوچه مرغ ها به عمر چهار هفتگی در مقابل مرض حساس می شود و هر قدر که عمر آن زیاد می شود حساسیت آن در مقابل مرض نیز زیاد می شود. سرایت به اثر تماس مستقیم صورت میگیرد. تشخیص آن در ساحه به اساس علایم کلینیکی صورت میگیرد.

تداوی:
یک قاشق پودر گالیماسین (Gallimacin) در یک گیلن آب حل نموده و به مرغ ها بخورانید.

هجوم کنه ها (Mite Infestation)

کنه در هنگام شب تغذیه نموده و در جریان روز در درزها و سوراخ های خانه مرغ ها خود را پنهان نموده و تخم گذاری میکنند. در موسم گرما تعداد آن به سرعت زیاد می شود. بالای مرغ هایکه به هر سن باشد حمله نموده بعد از آن چوچه میکند بالخصوص مرغ های تخمی را زیاد تر متاثر میسازند. این کنه ها بالای انسان ها نیز حمله نموده که باعث تولید خارش و تخریش می شوند.

علایم:
- موجودیت تخریش سرخ رنگ بالای جلد.
- کنه ها بالای ساحات تخریش شده به مشاهده می رسند.
- مرغ ها ناراحت بوده و پرهای آن را برهم میزند.
- مرغ ها به طور دوامدار در بین پرهای خود نول می زند.

تداوی:
یک مقدار کافی چونه را در اطاق مرغ ها قبل از تخم دادن بپاشید و تا زمانیکه مرغ ها تخم می اندازد و چوچه می کشند آنرا در همان جا بمانید.

وقایه:
- اگر تعداد مرغ ها کم باشد هر صبح دود سگرت را در بین پر های آنها پف کنید.

- جای مرغ ها را به طور منظم قبل از دادن تخم پاک نمائید.
- تمام مواد جمع شده را بسوزانید.

هجوم شبش ها (Lice Infestation)

شبش ها زیر پر را سوراخ نموده و از جلد مرغ خود را تغذیه میکند.

علایم:

- تخم های خورد سفید رنگ شبش ها بالای پر ها دیده می شوند.
- شبش ها بالای جلد و پر در حال حرکت دیده می شوند.
- حاصل تخم ها کم می شود.
- وزن مرغ ها متاثر می شود.
- کم اشتهائی و وزن گرفتن بطی می شود.
- تاج و قرقره ان رنگ پریده بنظر می اید.
- چشم های ان بسته بوده.
- موجودیت اسهال غیر منظم بوجود می اید.
- مرغ خسته معلوم می شود و همیشه بین پر ها نول می زند.

تداوی:

انواع مختلف حشره کش ها با تاثیر وسیع موجود است میتوان از ان استفاده نمود.

وقایه:

- فرش مرغ ها را بطور منظم پاک کنید.
- در اطاق مرغ ها به طور منظم دود کنید.
- مرغ ها و اطاق انرا از پرازیت های روده ها دور نگهداری کنید.

له بدن څخه د اوبو ضايع کيدل او د هغې تداوی

په بدن کی د اوبو کموالی په هغه وخت کی منځ ته راځي چی حيوان ته د څښلو اوبه په پوره پيمانه ورنه کړل شي او يا دا چی د کوم غير معمول حالت په وخت کی په زياته پيمانه اوبه او منرالونه د حيوان د بدن څخه په چټکی سره خارج شي. لومړی حالت معمولا په هغه وخت کی زيات ليدل کيږي چی په چاپيريال کی د بارانونو او د اوبو کموالی وي او يا دا چی حيوانات په داسی ځای کی ساتل کيږي چی د اوبو د منبع څخه ليری اوسي.

په چټکی سره د بدن څخه د اوبو ضايع کيدل د مختلفو رنځونو لکه په زياته اندازه نس ناستی، کانګی کولو، ډيری تشی متيازی کولو، د ليږو بهيدلو، د دوامداره تبی درلودلو، ګرم موسم او د تنفسي سيستم د سختو ستونزو په وخت کی منځ ته راځي.

د اوبو لږوالی د بدن په ټولو برخو کی يو شان منځ ته راځي اما د وينی جريان په لومړي قدم کی د هغه اوبو پوری تړلی دی کوم چی د حجرو څخه د باندی دی او په دوهم قدم کی د هغه اوبو پوری اړه لري کوم چی د حجرو په دننه کی دی.

د حجرو په دننه برخه کی د اوبو لږوالی د حجرو په داخل کی د ازموتيک فشار د راکښته کيدو سبب کيږي چی بالاخره بده اغيزه يی د بدن په ټولو برخو باندی منځ ته راځي. کله چی د اوبو ضايع کيدل زياتيږي د دوراني سيستم د مايعاتو حجم راکميږي چی په نتيجه کی يی د وينی غلظت، لزجي والی زيات او بالاخره د بدن د ليری برخو اندامونو ته په رسونه کی ستونزی منځ ته راځي.

د پوستکي الاستيکيت يا مقويت کميږي، سترګی يی ننوتی او په عمومي ډول سره څاروی وچ او خوار معلوميږي. د دی واقعی په بريالیتوب سره تداوي د فزيولوژيکي معلوماتو پوری اړه لري.

د القلي، تيزابيت او منرالونو موازنه:

په بدن کی د اوبو کموالی د القليت، تيزابيت او منرالونو موازنه خرابوي. يو زيات شمير منرالونه د مرکبونو په شکل په بدن کی موجود دي د مثال په ډول بای کاربونات (Bicarbonate) فاسفات (Phosphate) او پلازما پروتين کوم چی په فزيکي او کيمياوي ډول سره د بفر (Buffer) وظيفه اجرا کوي او په ناڅاپي توګه د pH د بدلون مخه نيسي.

که چيری په چټکی سره په بدن کی اسيد يا القلي ورزيات شي نو pH ته تغير ورکوي. بختورګي هم د pH په تغير کی رول لري ځکه چی بختورګي تبخير شوي تيزابونه د کاربن ډای اکساید په څير خارجوي.

ميتابوليکي تيزابيت هغه وخت منځ ته راځي چی يا د تيزابي موادو اخيستنه زياته شي او يا دا چی د قلوي موادو خوراک کم شي. د تيزابي موادو اخيستنه د دانه بابو د زيات خوراک، کيتوزس (Ketosis)، ولړی، د وينی د رګونو د بندوالي، په تشو ميتيازو کی د وينی د بهيدنی په نتيجه کی منځ ته راځي چی د اوبو د کموالي په صورت کی يی حالت نور هم خرابيږي. د قلوي موادو کموالی د سختی نس ناستی په نتيجه کی زياتيږي او په نتيجه کی په بدن کی د اوبو کموالی منځ ته راځي.

پرته له دی د يوی معلومداره وجهی څخه ميتابوليکي اسيدوزس د زيات مقدار پوتاشيم او بای کاربونات په کموالي سره په ګوته کيدلای شي. نو د دارنګه رنځورانو په تداوی کی دا دوه مواد وراضافه کړی.

ميتابوليک الکوزس په يوه معدوي څارويو کی د دوامداره کانګو او په شخوند وهونکو څارويو کی د څلورمی معدی (ابمازوم Abmasum) د خرابوالي او يا نورو ستونزو لکه د هاضمی د سيستم د ځينو افرازاتو د بنديدو په نتيجه کی منځ ته راځي ځکه چی زياته اندازه هايدرو کلوريک اسيد (HCL) له بدن څخه خارجيږي چی دا حالت د (HCL) له کموالي سره په اسانی سره په ګوته کيدلای شي.

په مايعاتو سره تداوی:

د تداوی د شروع کيدلو څخه د مخه د مايعاتو اجزا، د بدن څخه د اوبو د خارجيدلو ليار، د مايعاتو نوع يا ډول او د تطبيق مناسبه لياره بايد په ګوته شي. د مايعاتو په تداوی کی د مايع ازموتيکي فشار

پاتی په ۱۱ مخ کی

طاعون حیوانات خورد نشخوار کننده

بقیه از صفحه اول

اپیدیمولوژی (Epidemology)

اپیدیمولوژی طاعون حیوانات خورد نشخوار کننده مشابه به طاعون گاو میباشد. که به طور اندمیک به شکل خفیف جریان داشته و وقتی شکل اپیدیمیک را به خود میگیرد که در یک ساحه نفوس حیوانات حساس زیاد شود، که در چنین حالت همه گوسفند ها و بزها را از همان ساحه پاک می سازند.

انتشار این بیماری به اثر تماس مستقیم و یا در نتیجه جمع شدن حیوانات بیمار با حیوانات سالم در یک محوطه محدود صورت میگیرد. منبع سرایت بیماری ترشحات و افرازات حیوان مریض می باشد. در انتشار طاعون گاو به صورت عموم این نظریه را قبول نموده اند که حیوان مریض مسئول انتشار مرض نیست اما حیوان مبتلا در دوره مخفی یعنی قبل از ظهور بیماری به شکل کلینیکی شاید سبب انتشار بیماری شود.

علایم کلینیکی

در حالت حاد تب حیوان به ۱۰۴-۱۰۵ درجه فارنهایت (۴۰-۴۱ درجه سانتي گراد) بالا میرود. حیوان پژمرده و ناقرار به نظر می اید. پوست حیوان مریضی درشت پوز ان خشک و غشای محاطی ان سرخ بنظر می اید. حیوان اشتها را از دست میدهد. در شروع بیماری افرازات چرکدار از بینی حیوان جاری می شوند (شکل-۳) و بعدا این افرازات شکل چرکدار مکوزائی را بخود میگیرند که بوی گنده از حیوان در اثنای نفس کشیدن حس می شود. دوره مخفی مرض ۴-۵ روز می باشد. در خالیگا های فرش غشای مکوزائی بینی نقاط خورد نیکروزی به مشاهده می رسد. غشای مخاطی چشم همیشه سرخ رنگ بوده (شکل-۴) و در قسمت کنارهای داخلی چشم قشر های خورد و خشک بنظر می ایند.

شکل-۴: غشای محاطی چشم التهابی شده

در بعضی از حیوانات کترال کنجوکتویتس (Catarrhal conjunctivitis) در نزدیکی پلک چشم بروز نموده موجودیت انساج نیکروزی (مرده) قسمت های لب ها، بیره ها و دندان های پیشروی (ثنایا) را متاثر میسازد و در واقعات وخیم تر قسمت های دیگر بدن ازقبیل کام ، قسمت داخلی الاشه، زنخ، زبان و پاپیلا (Papillae) را نیز مبتلا میسازد.

اسهال شدید موجود میباشد که در نتیجه ان حیوان مقدار کافی اب بدن را از دست میدهد، حیوان لاغر می شود، درجه حرارت بدن پایین می رود و معمولا ۱۰-۱۵ روز بعد حیوان می میرد. سینه بغل در روزهای اخیر توام با سرفه نیز بوجود می ایند. حیوان حامله سقط می کند.

شکل-۳: افرازات چرکدار در نواحی چشم و بینی حیوان

درجه مصابیت و تلفات در حیوانات جوان نسبت به مسن زیادتر می باشد. در اثنای بیماری زمینه برای جراثیم ثانوی مهیا شده حمله کرده و حالت مریضی را سنگین تر میسازد.

زخم ها:

لاغری، التهاب چشم و بیره ها موجود بوده، زخم ها و انساج مرده در قسمت داخل لب های پاینی متصل به بیره ها، در قسمت زنخ متصل به ناحیه پاینی زبان بنظر می اینند. در اوقات وخیم این زخم ها در قسمت کام و بلعوم نیز دیده می شود.

زخم ها معمولا سطحی بوده رنگ ان سرخ سفید رنگ و اطراف ان خام بنظر می خورد و بعدا به رنگ بنفش سفید رنگ تبدیل می شود.

در اطراف زخم ها انساج سالم محاطی دیده می شود فاصله زخم ها و انساج محاطی سالم خیلی کم بوده این زخم ها به ندرت در معده اولی (رومن Rumen)، دومی (ریتی کولم Reticulum) و سومی (اومازیوم Omasum) حیوانات خورد نشخوارکننده واقع می شود. در معده چهارمی (ابمازوم Abmasum) زخم های نارسیده سرخ رنگ با ترشحات خونی معلوم می شود. در قسمت روده های خورد زخم ها نسبت به دهن، معده چهارمی (ابمازوم Abmasum) و روده های کلان کمتر بوده. خط های نازک خون و تعداد کمی زخم ها در قسمت قدامی اثنای اعشر و در قسمت انتهائی ایلیوم (Ileum) نیز به مشاهده می رسد.

بقیه در صفحه ۱۱

د غولانځي التهاب

په ټوله نړۍ کې په غواګانو کې د غولانځي التهاب د يوې مهمې ستونزې په خير ګڼل کېږي. يو زيات شمير مکروبونه د غولانځي د انساجو التهاب منځ ته راوړي چې بعضې له هغوی څخه ټول بدن په رنځ اخته کوي او خينې يې يواځې د غولانځي په انساجو کې التهاب منځ ته راوړي چې څلور واړه تيونه په رنځ اخته او ښکاره پړسوب او درد ورسره مل وي (لومړی شکل). په زياتو وختونو کې پرنډ شوی شيدی او وينه له تيونو څخه راووځي (دويم شکل). کله کله دا رنځ په مزمن ډول سره واقع کېږي چې يوه يا دوه برخې د غولانځي پرې اخته وي.

د غولانځي التهاب د پراخه اثر لرونکو انتي بيوتيکونو په استعمال سره ښه کيدلای شي

شکل-۱: څلور واړه تيونه په رنځ اخته او پړسېدلي دي

۲ شکل: پرنډ شوی شيدی له وينې سره بوخای

او نتيجه يې د قناعت وړ ده. بهتره دا ده چې د رنځ اصلي عامل معلوم کړو چې آيا د استرپتوکوکي (Streptococci)، ستافيلو کوکي (Staphylococci)، کولي فورم (Coliform) باکترياوی او يا مايکوپلازما (Mycoplasma) دی؟ بيانو د رنځ د عامل په نظر کې نيولو سره په مناسبه تداوی باندی اقدام وکړو.

که چېرې د تشخص لپاره لابراتواري سهولت موجود وي بيا نو د شيدو يوه نمونه وړ واستوی. لس ملي ليتره شيدی په پوره تعقيم شوي بوتل کې د رنځور تي څخه ولشی. د يادولو وړ ده چې د شيدو د لوشلو څخه د مخه د الکولو ککړ مالوچ په رنځور تي ښه ووهی چې پاک شي بيا نو بوتل د تي سوري ته ونيسی. او شيدی پکې ولشی. لبل ورباندی ووهی او په بېړی سره يې د تشخيص لپاره واستوی.

حمله کوونکی باکترياوی په زياتو وختونو کې د تي د سوري له لياری ورننوځي. په لومړۍ مرحله کې د غولانځي د التهاب د تشخيص لپاره د يوه درجه لرونکي پيالی او يا بل داسې بوتل چې خطونه ورباندی کښل شي اورګه اچوو او د تشخيص لپاره ورڅخه استفاده کوو. تيونه بايد د لوشلو څخه وروسته د ايودين او يا هايپوکلورايت (Hypochlorite) په محلول کې ننه باسو او يا يې ورباندی ومښو چې د مکروب د ننوتلو مخه ونيسي. که چېرې په مکمل ډول سره د دی رنځ په له منځه وړلو بريالي نه شو نو په هغه صورت کې مخه يې نيول کيدای شي چې لاندينی پروګرام ورباندی تطبيق کړو:

الف: د لوشلو څخه وروسته سمدلاسه تيونه د ګلايسرين (Glycerine) او ايودوفور (Iodophor) په محلول کې ننه باسی او يا يې ورباندی وپاشی.

ب هغه څاروي چې په مزمن ډول سره په دی رنځ اخته دي له نورو څارويو څخه جلا کړی چې په دی کار سره د رنځ د خپريدو مخه نيول کېږي.

ت: هغه څاروي چې په مزمن ډول سره په دی رنځ اخته دي هغه بايد په صحيح ډول تداوي شي.

ث: د وچو غواوو تداوي کله چې غواوی مخ په وچيدو شوی نو پراخه اثر لرونکي انتي بيوتيک د تيونو له لياری په غولانځه کې ور تېرکړی.

❀❀❀

د انسانانو او څارويو تر منځ ګډ پرازيتي رنځ

ايکونوکوکس/هيداتيدوزس (Echinococcosis/hydatidosis) د انسانانو او څارويو تر منځ يو مشترک پرازيتي رنځ دی چې د سپيو د فيتوي چينجيانو ايکونوکوکس (Echonococcus) او د هغوی د لاروا د مرحلې هيداتيد د کڅوړې (Hydatid cyst) (لومړی تصوير) په واسطه په انسانانو کې منځ ته راځي. دا پرازيت په ټوله نړۍ کې شته او د نړۍ په ځينو برخو کې د عامه روغتيا له مهمو ستونځو څخه ګڼل کېږي. کومه عضوه چې په دی رنځ اخته شوه په نتيجه کې هغه خرابه او زيات مالي تاوان رامنځ ته کوي.

لومړی تصوير: سيست يا کڅوړه چې د يه د مغز څخه جلا شوی ده.

ايکونوکوکس د ژوند دوران په شکل د سايکلوزونوسس (Cyclozoonosis) دی يعنی په دی معنی چې دوه منځني ميزبانانونو (شمزی لرونکی ژوو) ته ضرورت لري تر څو د

دويم تصوير

دريم تصوير

ژوند دوران بشپړ کړي. انسانان هغه وخت د منځني میزبان شکل ځان ته غوره کوي چې د دې چینجي هګۍ د خوراکي موادو او یا کومې بلې وسیلې سره وخوري. د دې پرازیت کڅوړې معمولاً په ینه او پیوس کې وده کوي (دویم او دریم تصویرونه په ینه کې) اما په نورو اعضاوو کې هم لیدل کیږي.

مختلف حیوانات د منځني میزبان په څیر د حملې لاندې راځي چې بیا د دې حیواناتو ساتنه او د نړۍ نورو برخو ته یې لیږدول (په خاص ډول د اروپا څخه نورو هیوادونو ته) د دې سبب شویدې چې اوس د نړۍ په ډیرو برخو کې ایکونوکوکس ګرانولوزز (Echinococcus granulosus) وجود لري.

د نړۍ په مختلفو برخو کې دقیقې څیړنې تر سره شوي دي او دا یې ثابته کړې ده چې دا رنځ اوس په آسیا، افریقا، مرکزي او جنوبي امریکا او د مدیترانې په ساحلونو کې موجود دی.

ځینې هیوادونه لکه ایسلینډ، کیپرس دا رنځ په بشپړه توګه له منځه وړی او یا یې له منځه وړلو ته نږدې کړې دی. د استرالیا او نیوزیلینډ هیوادونو د دې رنځ د مخنیوي لپاره مناسبه ټګ لیاره غوره کړیده چې د هغې په نتیجه کې د ایکونوکوکس ګرانولوزز (Echinococcus granulosus) واقعات په پوره پیمانې سره راکم کړیدي. همدارنګه مناسبې ټګ لیارې د مخنیوي لپاره په کینیا، چلي او چین کې پلې کړې شوي دي.

سره له دې چې د مخنیوي ټګ لیاره تر ډیره حده پورې په بریالیتوب سره سر ته رسیدلې ده خو بیا هم په نړیواله سطحه یې اغیزه د قناعت وړ نه ده چې د دې سببونه د غوښې د معایناتو نه ترسره کول، د سپیو ساتنه او منظم عدلي قوانینو نشت والی ښودل شوی دی. سره له دې چې هیدا تیدوزس (Hydatidosis) اپیدمیالوژی او مخنیوی د وترنرانو پورې اړه لري ځکه چې د پرازیت مخنیوی په څارویو کې د دوی وظیفه ده. خو بیا هم د بریالي مخنیوي لپاره د وترنرانو او د عامې روغتیا کارکوونکو ګډې همکارۍ ته ضرورت لیدل کیږي.

په اوس وخت کې د ایکونوکوکس (Echinococcus) څلور نوعې پیژندلې شوې کومې چې د طبقه بندۍ په لحاظ د پوره اهمیت وړ دي. دا څلور نوعې په لاندې ډول دي.

ایکونوکوکس ګرانولوزس (E.granulosis) یا سیستیک هیداتیدوزس (Cystic hydatidosis)، ایکونوکوکس مولتي لوکولاریس (E. multilocularis) یا مولتي ویزیکولر هیداتیدوزس (multivesicular hydatidosis)، ایکونوکوکس اوګیلي (E. Vogeli) یا پولي سیستیک هیداتیدوزس (Poly cystic hydatidosis) او ایکونوکوکس اولیګارترس (E. Oligarthrus).

دا څلور واړه ډولونه د لاروی او بلوغیت په مرحلو کې د ظاهري جوړښت له پلوه یو له بله سره پوره توپیر لري. د بالغه ایکونوکوکس ضرر اصلي میزبان ته نسبت و ځوان ایکونوکوکس ته لږ وي یواځې په هغه صورت کې د کولمو سخت التهاب منځ ته راوړي چې شمیر یې زیات اوسي.

د هیداتیدسیست (Hydatid cyst) اثر په منځني میزبان باندې د هغه د اندازې او موقعیت پورې اړه لري. په څارویو کې یواځې محدودې کلینیکي واقعې لیدل شویدي ځکه چې د دې کڅوړې یا سیست وده ډیره ورو ده او مخکې له دې څخه چې په کومه عضوه یا انساجو باندې زور راوړي حیوان معمولاً ذبح شوی وي.

انسانان د دې کڅوړې او یا سیست په مقابل کې تر ډیره حده پورې مقابله کوي تر څو چې په کومه عضوه یا انساجو باندې زور راوړي. دغه کڅوړه کله کله د پریتونیال (Peritoneal) او د سینې په خالیګاوو کې چوي چې د هغې په نتیجه کې انافلاتیک شاک (Anaphylactic Shock) او یا د نورو زیات شمیر کڅوړو د رابر سیره کیدو سبب کیږي.

د چنجیو ضد درملو یو زیات شمیر په اخرینې میزبان کې ایکونوکوکس ګرانولوزس (E. Granulosus) له منځه وړلې شي. انتخابي درمل یې پرازیکونیتل (Praziquantel) دی کوم چې په سپیو کې د دې پرازیت په ځوانو او بالغو مرحلو باندې ښه اغیزه کوي.

بدبختانه په اوسني وخت کې انتخابي تداوي د جراحي عملیه ده اما بیا هم یو زیات شمیر د بینزی میدازول (Benzimedazole) مرکبونه په هیداتیدسیست باندې په منځني میزبان کې ښه اثر لري اما په دوامداره ډول سره تداوي په پرازیکونیتل (Praziquantel) سره ښه نتیجه نه ورکوي ځکه چې یواځې د کڅوړې یا سیست د راشنه کیدو په طبقه باندې لږ اثر لري.

ایکونوکوکس د له منځه وړلو لپاره باید د دوی د ژوند دوران د منځني او اخري میزبان په منځ کې پریکړ شي. چې دا کار سپیو ته د چنجیو ضد د درملو په ورکولو، د غوښې په معاینه کولو، د دې د خطر څخه د عامه خلکو خبرونې، سپیو ته د قصابانو په دوکانونو کې د غوښې د ټوټو د نه ورکولو او د وترنرۍ د عامې روغتیا د قانون په پلې کولو سره ترسره کیدلې شي. که یو له دغه کارونو څخه په صحیح ډول سره سرته ونه رسیږي نتیجه به یې منفي اوسي.

په بریالیتوب سره د دې رنځ مخنیوی د روغتیایي معلوماتو او عامې روغتیا د قانون په مرسته هغه وخت صورت نیولې شي تر څو خلک د دوی د ژوند په دوران باندې پوه کړل شي. د کرهنې، د عامې روغتیا او د کورنیو چارو وزارتونو ونډه په دې کار کې ضروري ده.

په دې وروستیو کې نوي واکسین جوړ شویدي چې د پوره ازموینې څخه وروسته به د میږو په بدن کې د ایکونوکوکسي (Echonococci) د ژوند د دوران په پریکولو کې مهم رول ولوبوي. همدارنګه د اغیزمنو واکسینو په تطبیق کولو سره د دې پرازیت د حملې مرحله په پوره ډول سره راکمیدلې شي.

طاعون حیوانات خورد نشخوار کننده

بقیه از صفحهٔ ۸

قسمت های مختلفهٔ از پیرز پاتچیز (Peyer's Patches) شدیداً متاثر شده و تمام قسمت های پاتیچز انساج لمفوئید ممکن پوست ریزی کند.

روده کلان به شدت متاثر شده و زخم ها در قسمت های ایلیوسیکال والو (Ileocecal valve) در ناحیه اتصالی سیکوکولیک (Ceco-colic) و در مقعد دیده می شود. در امتداد روده های کلان خط های سرخ رنگ مشابه به خط های پوست گوره خر (زیبرا) نیز به ملاحظه می رسد.

تشخیص:

تشخیص احتمالی به اساس علایم کلینیکی، تغیرات پتالوجیکی و معلومات اپیدیمولوژیکی صورت میگردد اما تشخیص قطعی به اساس جدا کردن و تثبیت کردن ویروس صورت میگیرد. نمونه های مختلف از قبیل خون (در بین مواد ضد لخته)، لمفونودها، تانسل ها، تلی، و شش برای ازمایش لابراتواری بکار برده می شود.

پیدا کردن انتی جن ویروس به از مایش های کمپلیمنت فیکسیشن (Complement fixation) و یا اگار جیل پریسپتین تیست (Agar-gel precipitin test) نمی تواند که این بیماری را از مریضی طاعون گاو تفریق کند.

کشف و یا پیدا کردن انتی بادی ویروسی در حیوانات که مریضی را سپری نموده و مقدار کافی انتی بادی در سیروم آن موجود باشد میتوان تشخیص نمایم بیماری طاعون نشخوار کنندگان خورد باید از دیگر امراض از قبیل طاعون گاو، انفکشن های حاد معده و روده، انفکش های سیستم تنفسی، بز مرگی، کانتاجیوس ایکتیما (Contagious ecthyma) بلو تانگ (Blue tongue)، کوکسیدوزس (Coccidiosis) و تسممات منرالی فرق شود.

محوه و کنترول بیماری:

اگر اشتباه طاعون نشخوار کننده گان خورد موجود باشد فوراً به داکتر وترنر دولتی و دکتوران ساحوی سازمان ملل متحد برای خوراک و زراعت خبر دهید. محوه کردن این بیماری در ممالک که قبلاً از این بیماری عاری اند باید هر چی زودتر و عاجل اقدامات عملی صورت گیرد. در غیر آن خطر تلفات از اثر این مرض خیلی شدید خواهد بود. میتوان درین زمینه از طریقه محوه کردن طاعون گاو استفاده نمود.

کدام تداوی خاصی وجود ندارد. اما با تطبیق انتی بیوتیک ها میتوان امراض ثانوی را جلوگیری نمود و میزان تلفات را در رمه های مصاب کم کرد.

بهترین طریقهٔ وقایه از این مریضی واکسیناسیون حیوانات سالم است، در صورتیکه واکسین اصلی این بیماری وجود نداشته باشد نظر به عقیده و تجارب بعضی علماء واکسین طاعون گاو نیز نشخوار کننده گان خورد به مقابل PPR وقایه میکند.

لیپتوسپیروزس Leptospirosis

بقیه از صفحه ۴

جلوگیری:

- موش های صحرائی را از بین ببرید.
- از تماس و یا شستن حیوان با آب ملوث جلوگیری کنید.

بعضی از امراض دیگر مشترک بین انسان و حیوان عبارت اند از گلیندر (Glander)، لیستریوزس (Listeriosis)، سالمونیلوزس (Salmonellosis)، تیتانوس (Tetanus). امراض خاندان کلوستریدوم (Clostridial diseases)، مرض سل (توبرکلوز Tuberculosis) ویبروزس (Vibriosis)، توکسو پلازموزس (Toxoplasmosis)، تریپانازومیازس (Trypanosomiasis)، تریشونوزس (Trichinosis)، هیپاتایتس ای (Hepatitis A)، چیچک گاو، مرغ مرگی، مرض سگ دیوانه، انفلوینزا (Influenza)، امراض فنگسی (Ring worms) و یک تعداد زیاد پرازیت ها قابل یادآوری است.

له بدن څخه د اوبو ضایع کیدل او د هغې تداوی

د ۷ مخ پاتې

باید د حجرو د دننه او د حجرو څخه د باندی سره یو شان یعنی ایزوتونیک (Isotonic) واوسي، موازنه یی برابره او د دی مایع د اجزاوو اندازه باید د وینی د پلازما په څیر و اوسي. د دارنګه محلولونو ډولونه په لاندیني جدول کی په ګوته شوي دي.

دا د طبیب پوری اړه لري چی په بازار کی تیار شوي محلولونه استعمالوي او که پخپله په کور کی یی جوړوي اما ضروري خبره په کی دا ده چی طبیب باید د دی محلولونو په ترکیب باندی پوه اوسي او بیا یی د تداوی لپاره استعمال کړي.

د تطبیق کولو لپاره:

په طبعي ډول سره د اوبو د منرالونو موازنه تر یوه کم حده پوری د تندی په میکانزم پوری اړه لري چی د دی میکانیزم په ذریعه دا موازنه د اوبو او منرالونو په اخیستو او د بدن څخه په خارجیدو سره برابروی.

سره له دی چی د وینی د رګله لیاری د مایعاتو ورکونه یوه اغیزمنه لیار ګڼل کیږي اما اوس خلک په دی عقیده دي چی د خولی له لیاری یی د مایعاتو ورکول هم په دی اندازه ګټور دي که چیری د حیوان وضع ښه وي نو د خولی له لیاری باید مایعات ورکړل شي. لابراتواري او کلینکي ازموینو دا جوته کړی ده چی هغه محلول چی تقریباً m Eq ۱۰۰ سوډیم په یوه لیتر اوبو کی ولري په اسانی سره جذبیږي. همدارنګه هغه د ګلوکوز او امینو اسیدو محلولونه چی oOsm ۳۰۰ - ۳۵۰ په یوه لیتر اوبو کی ولري د کولمو څخه په ډیره اسانی سره جذبیږي.

د درملو ورکول د وینی د رګله لیاری په هغه وخت کی باید په نظر کی ونیول شي چی خاص حیاتي اهمیت ولري لکه د شوک او یا په هغه وخت کی چی د مایع د خارجیدو اندازه د جذب د اندازی څخه زیاته واوسي.

د تيزابيت په وخت کي په مايعاتو سره تداوي:

کله چي ميتابوليک اسيدوزس (Metabolic Acidosis) اشتباه وشوه نو د بـاي کاربونـاتو او د پوتاشيمو د کموالي د پوره کولو په فکـر کي شي. ازوتونيک مايع چي په زياته پيمانـه باي کاربونات (تقريباً mEq/L ۵۰ – ۶۰) چـي تقريباً د پلازما د اجزاو سره معادل وي تطبيق کـړي. يـوه معـدوي حيـوان او نـوو زيـږيدلو شخوند وهونکو حيواناتو ته بـايد ايزوتونيـک محلول چي په ډير احتياط سره يي د اجـزاو موازنـه برابـره شـوي وي او کـافي انـدازه غلظـت د سـوډيمو پـه کـي موجـود وي (د اسيدوزس محلـول پـه جـدول کـي وګورى) ورکړي. هغه محلول چي د خولي لـه ليـاري لويو شخوند وهونکو څارويو ته ورکول کيـږي بايد ايـزو تونيـک (Isotonic) و اوسـي او پـه پوره پيمانه باي کاربونات او پوتاشيم ولري او د خاصي موازني لپاره يي زيات ضرورت نشته خکه چي شخوند وهونکي څاروي د همېشـه لپـاره د قـابل هضـم مـوادو ذخـيره لـري. د ضايع شوو مايع د انـدازي معلومـول مشـکل کار دی اما کوم حيوان چي په زياتي پيمـاني سره د بدن څخه مايع ضايع کړی وي بـايد د بدن د مجموعي مـايع لسـمي برخـي څخـه زيـات ونـه اوسـي. چـي د دی مقـدار اوبـو ورکول د يوه طبيب پـه واسـطه د حيـوان د اشتها پوری اړه لري. پـه عمومـي ډول سـره بايد ۴۰ ملي ليتره مايع په يوه کيلـو ګرام وزن د بدن څاروی ته ورکړل شي (د يو ليتر په ۲۵ کيلـو ګرامـه وزن د بـدن) او د ضـرورت پـه وخت کي تکرار شي يعنـي دا پـه دی معنـي چي يوی غوا ته بايد ۲۰ ليتره مايعات ورکـړل شي.

د الکوزس په وخت کي په مايع سره تداوي:

که چيری تاريخچه او د حيوان ظاهري بڼه د دوامـداری کـانګی، د څلورمـی معـدی (ابمازوم Abmasum) د خرابوالي، نـور هغـه رنځونه چي افرازات پکښي کميـږي منځ تـه راغلی اوسي او يا ميتابوليک الکلوزس اشـتباه وشوه نو د کلورينو د کموالي د پوره کولو پـه فکر کي شي.

متوازن او ايزوتونيک مايع چي کـافي انـدازه کلورين ولري (mEq/L ۱۵۰) ورکـړ شـي او د سوډيم بـاي کاربونـاتو د ورکولـو څخـه ډډه وکړی. (د الکلوزس محلول په لاندی جـدول کي وګورى).

جدول: د مايعاتو او پلازما د منرالونو د مرکباتو د اندازی مقايسه (mEq/L)

			Na^{+}	K^{+}	Ca^{++}	Cl^{-}	HCO_3^{-}	مجموعي
سالمه پلازما			۱۴۲	۵	۵	۱۰۴	۲۸	۳۱۰
د اسيدوزس محلول								
NaCl	۲۱ ګرام							
NaHCO3	۱۸ ګرام	۴ ليتره	۱۴۴	۱۰		۱۰۰	۵۴	۳۰۸
KCl	۳ ګرام							
د الکلوزس محلول								
NaCl	۳۴ ګرام							
KCl	۱,۲ ګرام	۴ ليتره	۱۴۷	۴	۵	۱۵۶	.	۳۱۲
CaCl2	۱,۳ ګرام							
د خولي له ليارى د ورکولو محلول								
NaCl	۱۴ ګرام							
KCl	۴ ګرام							
NaHCO3	۱۳ ګرام	۴ ليتره	۹۹	۱۳		۷۳	۳۹	۳۲۴
Glucose	۵۸ ګرام							
Glycine	۹ ګرام							

ماهی عجیبی که در خشکی راه میرود

فاطمه ستار از FAO

همانطور که انسان بدون هوا نمیتواند زندگی کند، ادامهٔ حیات ماهی بدون وجود آب هم غیر ممکن است. باوجود این بنازگی نوعی ماهی کشف شده است که در خشکه نیز به زندگی خود ادامه میدهد. البته در یک دوره موقتی و به مدت محدود.

این ماهی شگفت آور که "آناباس" نامیده شده است. برای اولین بار چندین سال قبل در سواحل یکی از جزایر فلپاین کشف شد، اما اکنون انواع دیگری از آن در سواحل مالزی و شرق هندوستان نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

در این مناطق معمولاً بارانهای سیل آسائی میبارد و در مناطق ساحلی دریا آبگیرهائی تشکیل میشود که با دریا مرتبط است و تعداد زیادی از ماهیها از دریا به این آبگیرها

بقیه در صفحهٔ ۱۴

نامه ارسالی شما

داکتر غلام محمد از کلینک مرکزی ولایت فراه

از همه اولتر سلام های گرم ما را بپذیرید. بعد از عرض سلام من به یک مریضی روبرو شدیم که به اکثرا از انتی بیوتیک های وسیع اثر نتیجه نمی دهند. علایم عمده بیماری کیسه صفرا پر از مایع سیا رنگ، ناراحتی، تب شدید، دندان خائیدن با تلفات صد فیصد میباشند. این بیماری در گوسفندها نظر به گاوها زیادتر عام بوده و کرم جگر در جگر آنها دیده نمی شوند و مردم محلی آنرا بنام مریضی "ذهرک درد" یاد میکند. من کتاب های زیادی را مطالعه نمودم اما راه حل آنرا در نظرم نه آمد. از شما خواهشمندم که میکانیزم پوندیدن کیسه صفرا و امراض مختلفه که آنرا متاثر میکند از طریق نشریه "د څارویو روغتیا او تولید" توضیح نمایند. تا همه هم مسلکان از آن مستفید شوند.

با احترام

جناب داکتر صاحب غلام محمد!

از همه اولتر از ارسال مضمون راجع به "التهاب غشای مغز" و نامه ارسالی شما تشکر میکنم و امید است که شما و سایر هم مسلکان که در ساحه مصروف کار هستند به ما همکاری دایمی نمایند و وقتاً فوقتاً همچو مسایل بالخصوص انهایکه در ساحه به آن روبرو می شوند ما را در جریان بگذرانید.

راجع به پرس شما عرض نمائیم که امراض مختلفه از قبیل بابیزیا (Babesia)، اناپلازما (Anaplasma)، کرم جگر در حالت حاد وغیره به میکانیزم های مختلفه باعث ایجاد همچو حالت می شود. بطور مثال در اثنای موجودیت بابیزیا (Babesia) توسع کیسه صفرا توام با مایع سیا رنگ عام میباشند. در اثنای اناپلازموسس (Anaplasmosis) بزرگ شدن کیسه صفرا عام بوده و اگر بالای یک توته قطع شده جگر فشار بیاوریم مایع صفرا از آن خارج می شود.

همچنان در موجودیت کرم های جگر به

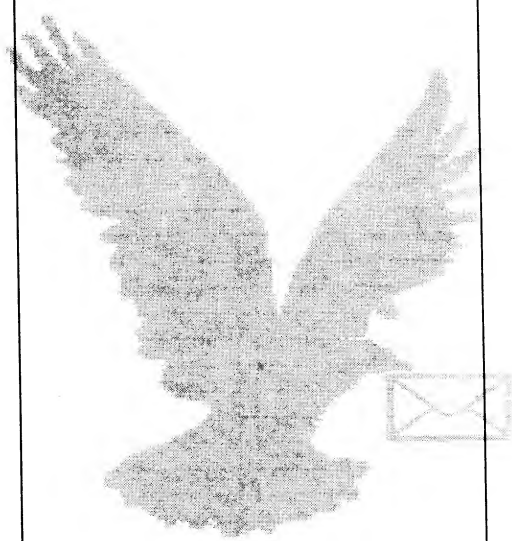

شکل حاد باعث بزرگ شدن کیسه صفرا شده و خون در قنات جگر به مشاهده می رسد.

میکانیزم که باعث متضرر شدن کیسه صفرا می شود نظر به مریضی فرق میکند. بطور مثال در اثنای موجودیت کرم های جگر به شکل حاد در مرحله اول در جریان مهاجرت این کرم ها از انساج جگر باعث پاره شدن رگ های خونی شده که در نتیجه آن جگر متضرر و باعث خونریزی در آن می شود. در مرحله دوم وقتیکه این کرم ها به قنات صفراوی رسید غشای مکوزائی کیسه صفرا و قنات صفراوی را توسط براوردگی های پوست مانند متضرر ساخته و باعث خونریزی می شود. بعضی اوقات تخم های کرم جگر باعث تولید عکس العمل می شود که در نتیجه آن قنات صفرائی مصاب شده را از بین می برند. هایپر پلاستیک کولنجیتیس (Hyper plastic cholongitis) در قنات صفراوی که در نتیجه زخم های شدید و انساج مرده که در اثنای تغذیه کرم های بالغ بوجود امده دیده می شود.

در اثنای مریضی بابیزوسس (Babesiosis) حاد تقریباً ۷۵% کرویات سرخ خون بطور تدریجی از بین می رود که منتج به ظاهر شدن کرویات سرخ نابالغ، MCV (Mean Corpuscular Volume) و کم خونی می شود.

در نتیجه ظاهر شدن تعداد زیات هیموگلوبین و کم خونی که در نتیجه کمبود اکسیجن بوجود میآید باعث متضرر شدن جگر و نواحی مربوطه آنها می شود.

در مریضی اناپلازموسس (Anaplasmosis) تغیرات در نتیجه عکس العمل وجود در مقابل تب شدید که توام با کم خونی از اثر پارچه شدن کرویات سرخ خون میباشد بوجود می آید.

یک تعداد زیاد وقایع با میکانیزم های مختلفه کیسه صفرا را متاثر میسازند. بطور مثال میتوان از تغیرات در میتابولیزمی تیزابیت صفرا، موجودیت سنگ در کیسه صفرا، موجودیت سنگ در مثانه، دانه ها (تومور Tumors) و زیاد شدن کولیسترول در کیسه صفرا را نام برد.

مژده

موسسه صحت و توليدات حيوانی FAO در امور افغانستان با مسرت به اطلاع علاقمندان می رساند که کتاب رهنمای عملی مرغداری به زبان دری، نوشته محمد هارون نثار را که حاوی بيش از ۳۴۶ صفحه و تصاوير رنگين است و بخشهای مختلفه تربيه و پرورش، تغذيه، نسلگيری و برخی از بيماريهای مهم مرغها را احتوا ميکند و با کمك مالی موسسه محترم UNHCR به چاپ رسانيده و پيشکش علاقمندان محترم مرغداری می نمايد.

اين کتاب را که مطالعه ان مخصوصا به معتديان بخش مرغداری تجويز ميگردد، می تواند از اتحاديه های مرغداری و دفاتر ساحوی مرغداری در بدل قيمت ۱۰۰ کلدار بدست اورید.

ماهی عجيبی که در خشکی راه ميرود

بقيه از صفحه ۱۲

ميايند، اما پس از چندی که بارندگی پايان ميگيرد و بتدريج ابگيرها خشک ميشوند، ماهيهای موجود در انها ميميرند.

باوجود اين يکنوع از اين ماهيها که همان "اناباس" است، در برابر محروميت از اب تن به مرگ نميدهند و مثل يک خزنده به ارامی در ميان گل و لای شروع به حرکت ميکند و بطرف دريا ميرود و پس از جان کندن بسيار و توقفهای کوتاه و حرکت مجدد، سرانجام خود را به دريا ميرساند و از مرگ نجات می يابد.

"اناباس" در اطراف گوش هايش دارای دو زائده مخصوص است که سطح انها از خارهای ريزی پوشيده شده و به کمک انها ميتواند مثل خزندگان در سطح خشک حرکت کند. بعلاوه ساختمان برانشی های او بصورتی است که ميتواند تا چند ساعت و حتی يک روز خارج از اب بسر ببرد و زنده بماند. اين ماهی عجيب سمی است و بهمين جهت در مدتی که در خشکی بسر ميبرد، مورد مزاحمت صيادان يا حيوانات درنده قرار نميگيرد. جانور شناسانی که اين ماهی عجيب را مورد تحقيق قرار داده اند، قدرت انطباقش را با زندگی در خشکی و مقاومت در مقابل مرگ منحصر بفرد ميدانند.

ګلوکوما (Glucoma)

ګلوکو ما هغه حالت ته ويل کيږي چی په هغی کی د سترګو د زيزمو د مايع د فشار اندازه له نورمال حد څخه څو واری زياته شي. په عادي ډول سره دا مايع د اوښکو د کانال د بنديدو په نتيجه کی منځ ته راځي. هغه افرازات چی صورت نيسي بيرون ته نه بهيږي چی کله کله دا وضعيت د سترګو د رتينا (Retina) د کوچنيوالي او وچيدو سبب کيږي او په پای کی کيدای شي چی يوه او يا دواړه سترګی پرسيدلی او بوقی راوتلی معلومی شي چی په شپه کی د ليدلو توان له لاسه ورکوي.

د ګلوکوما دويم ډول چی په عام ډول سره واقع کيږي، د سترګو د نورو رنځونو په نتيجه کی منځ ته راځي چی په دی صورت کی د سترګو لينس (Lens) د خپل ځای څخه بی ځايه کيږي.